

Zitting 1974-1975 Nr. 91b

12 132

Eindverslag van de vaste Commissie voor Justitie omtrent het ontwerp van wet Herziening van de bepalingen in het Wetboek van Strafvordering betreffende schadevergoeding wegens voorlopige hechtenis, met wijziging van daarmee verband houdende bepalingen in enkele andere wetten

Nadat het voorlopig verslag der commissie aan de Regering was medege-deeld, is van haar ontvangen de navolgende

Memorie van antwoord

De opmerking van de leden van de fractie van de P.v.d.A., dat het ontwerp ongelijksoortige gevallen onder één noemer brengt, is mij niet duidelijk. Wellicht is de strekking van deze opmerking, dat een vergoeding ingevolge artikel 89 van het Wetboek van Strafvordering mogelijk is zowel in het geval dat de voorlopige detentie beschouwd kan worden als een onrechtmatige daad, als het geval dat er sprake is van een rechtmatige overheidsdaad. In het begin van de memorie van toelichting van dit wetsontwerp is betoogd, dat de onderhavige regeling in de praktijk in hoofdzaak zal dienen om de schade te vergoeden die het gevolg is van een eerst achteraf onjuist gebleken toepassing van de voorlopige detentie, dat is dus de vergoeding ter zake van een rechtmatige overheidsdaad. Het geval dat die detentie onrechtmatig is zal zelden of nooit voorkomen, maar het zou onjuist zijn dit geval uit te sluiten van de werking van de artikelen 89 e.v. Sv. Het moet voor de gewezen verdachte mogelijk blijven ook indien de detentie van meet af aan onge-rechtvaardigd en dus onrechtmatig was, een beroep te doen op de mogelijk-heid van een schadevergoeding ingevolge de regeling van het Wetboek van Strafvordering. Het benutten van deze mogelijkheid zal voor de betrokkene eenvoudiger en minder kostbaar zijn dan de weg naar de burgerlijke rechter. Ik acht het dan ook geenszins een bezwaar dat die regeling voor beide soor-ten gevallen kan dienen en ben van oordeel dat daarvan ook geen verwar-ring is te duchten. Meer kans op verwarring bij de justitiabelen zou juist ont-staan, indien in de onderhavige regeling zou worden gedifferentieerd tussen de beide gevallen. Dan zou immers een misverstand omtrent de vraag of de detentie nu rechtmatig of onrechtmatig was voor de betrokkene betekenen dat hij van de andere regeling gebruik had moeten maken. In de bestaande en in het ontwerp gehandhaafde regeling is een dergelijke gang van zaken uitgesloten.

De leden van de fractie van de V.V.D. hebben een uiteenzetting gevraagd omtrent de verhouding tussen de onderhavige regeling en de mogelijkheid van een vordering ingevolge artikel 1401 van het Burgerlijk Wetboek.

In aansluiting op mijn betoog bij de mondelinge behandeling van dit wetsontwerp in de Tweede Kamer merk ik op dat het ontwerp – evenals de bestaande regeling – geen enkele bepaling bevat die een beroep op artikel 1401 BW uitsluit.

Daarmede wordt aan de burgerlijke rechter de beslissing gelaten of hij, geconfronteerd met een vordering ex. artikel 1401 B.W. ter zake van een ondergane voorlopige detentie, deze vordering ontvankelijk zal achten. Uiteraard zal de burgerlijke rechter die ontvankelijkheid kunnen aannemen in het geval dat de toepassing van de inverzekeringstelling of de voorlopige hechtenis onrechtmatig was en van de onderhavige regeling geen gebruik kan worden gemaakt, omdat de betrokkene is veroordeeld ter zake van een feit waarvoor de voorlopige detentie is toegelaten.

Indien de gewezen verdachte echter wel gebruik kan maken van de voorziening ingevolge artikel 89 en verder Sv. en – zonder deze weg te hebben gevolgd – zich wendt tot de burgerlijke rechter, rijst de vraag of de vordering door die rechter ontvankelijk zal worden geoordeeld. Een expliciete uitspraak van de rechter omtrent deze vraag bestaat bij mijn weten thans niet. Er is echter grond voor de veronderstelling dat de burgerlijke rechter deze kwestie op een wijze zal benaderen die overeenkomt met zijn jurisprudentie over de verhouding tussen zijn eigen rechtsmacht en de beroepsmogelijkheden ingevolge een bijzondere rechtsgang.

In dit verband heb ik in de memorie van antwoord inzake dit wetsontwerp aan de Tweede Kamer het arrest van de Hoge Raad van 22 februari 1957 (NJ 1957 no. 310) genoemd. In dat arrest heeft de burgerlijke rechter het standpunt gehuldigd dat wil er sprake zijn van een bijzondere, het beroep op de burgerlijke rechter uitsluitende, rechtsgang, deze rechtsgang met de nodige waarborgen moet zijn omringd. Ik zou de verwachting willen uitspreken dat de burgerlijke rechter de onderhavige regeling als een met voldoende waarborgen omgeven rechtsgang zal beschouwen. Op grond van de rechtspraak acht ik het dus niet denkbeeldig, dat een vordering ex artikel 1401 BW in het hier bedoelde geval tot niet-ontvankelijkheid zal leiden. De conclusie die uit het bovenstaande zou kunnen worden getrokken is, dat een gewezen verdachte die van de regeling van de artikelen 89 en verder Sv. gebruik kan maken wijs doet om althans eerst deze weg te bewandelen alvorens zich te wenden tot de burgerlijke rechter.

Deze leden vroegen voorts of de rechter enige maatstaf heeft voor de hoogte van de vergoeding wegens immateriële schade. Het wetsontwerp bevat geen bepaling hieromtrent, zodat de rechter volkomen vrij is in zijn oordeel over de hoogte van de vergoeding wegens deze soort schade. Inderdaad is daarmede de mogelijkheid niet uitgesloten dat er aanzienlijke verschillen in de hoogte van de gegeven vergoeding zullen voorkomen. Daarbij moet echter wel worden bedacht dat het hier gaat om gevallen waarin de hoogte van de vergoeding zal worden bepaald door allerlei omstandigheid van persoonlijke aard. Een wettelijke maatstaf zou moeten gelden voor gelijksoortige zaken, en het is nu juist zeer de vraag, of in deze materie een bepaald geval ooit gelijksoortig is te achten ten opzichte van een ander geval. Het zou daarom niet wenselijk zijn de rechter bindende regels voor te schrijven. Bovendien zal zich ook zonder zulke regels een zekere rechtspraak kunnen gaan ontwikkelen die, indien mogelijk, in een individuele zaak een zeker richtsnoer voor de rechter zal kunnen vormen.

Deze leden stelden de vraag waarop de mening berust dat de burgerlijke rechter ingevolge artikel 1401 BW een vergoeding wegens immateriële schade zal kunnen toekennen en vroegen of niet alleen artikel 1407 BW deze mogelijkheid opent. Ik merk vooreerst op dat artikel 1407 BW als een bijzondere vorm van artikel 1401 BW moet worden beschouwd. Volgens de rechtspraak inzake artikel 1407 BW is vergoeding wegens immateriële schade mogelijk.

Het is, eveneens op grond van die rechtspraak¹, heel wel denkbaar dat een onrechtmatige toepassing van de voorlopige detentie onder de werking van artikel 1407 BW zal vallen.

Ten slotte geeft de jurisprudentie inzake de toepassing van alleen artikel 1401 BW geen grond voor de stelling, dat de burgerlijke rechter de immateriële schade in alle gevallen buiten die, bedoeld in artikel 1407 BW, zou uitsluiten. De beantwoording van de vraag omtrent de gevallen waarin de burgerlijke rechter een bevel tot voorlopige hechtenis, gegeven door de rechter-commissaris of de rechtbank, onrechtmatig zal achten, en het oordeel van die rechter indien al dan niet met succes een opheffing van het bevel is verkregen, zou ik aan de rechtspraak van de civiele rechter willen overlaten.

De Minister van Justitie,
A. A. M. van Agt

De commissie heeft gemeend met de mededeling van dit antwoord aan de Kamer haar eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld, 27 mei 1975.

Brongersma (Voorzitter)

Versloot

Kaulingfreks

Reijnen

Polak

Piket

Boukema

Boekman

Agterberg

Schwarz

Meuleman

Van Marion

---

¹ H.R. 21-5-1943, N.J. 1943, no. 455, waarin gesproken wordt van 'dadens, welke gericht zijn tegen het lichaam en de persoonlijkheid des menschen'.